

**Tervise
Arengu
Instituut**

Vähitõrje tulemuslikkusest Eestis

Kaire Innos

Tervise Arengu Instituut

TAI teadusseminar, 21.05.2025

Eesti vähitõrje eesmärgid on seatud vähitõrje tegevuskavas

VÄHKI HAIGESTUB VÄHEM INIMESI

- ▶ Elustiiliga seotud vähiriski vähendamine
- ▶ Uute põlvkondade kaitse – vaktsineerimine vähki põhjustavate viiruste vastu
- ▶ Vähieelsete seisundite avastamine ennetavate sõeluuringute abil (emakakaela- ja soolevähk)

INIMESED ELAVAD PÄRAST VÄHIDIAGNOOSI KAUEM JA TERVEMANA

- ▶ Vähi võimalikult varane diagnoosimine igas vanuses patsientidel
- ▶ Parim võimalik ravi igale patsiendile – diagnostika ja ravi koondamine vähikeskuste juhtimise alla
- ▶ Ravi kättesaadavus lähtuvalt patsiendi vajadustest, sh kodulähedane ravi vähikeskuste koordineerimisel

VÄHIGA ELAVATE INIMESTE ELUKVALITEET ON PAREM

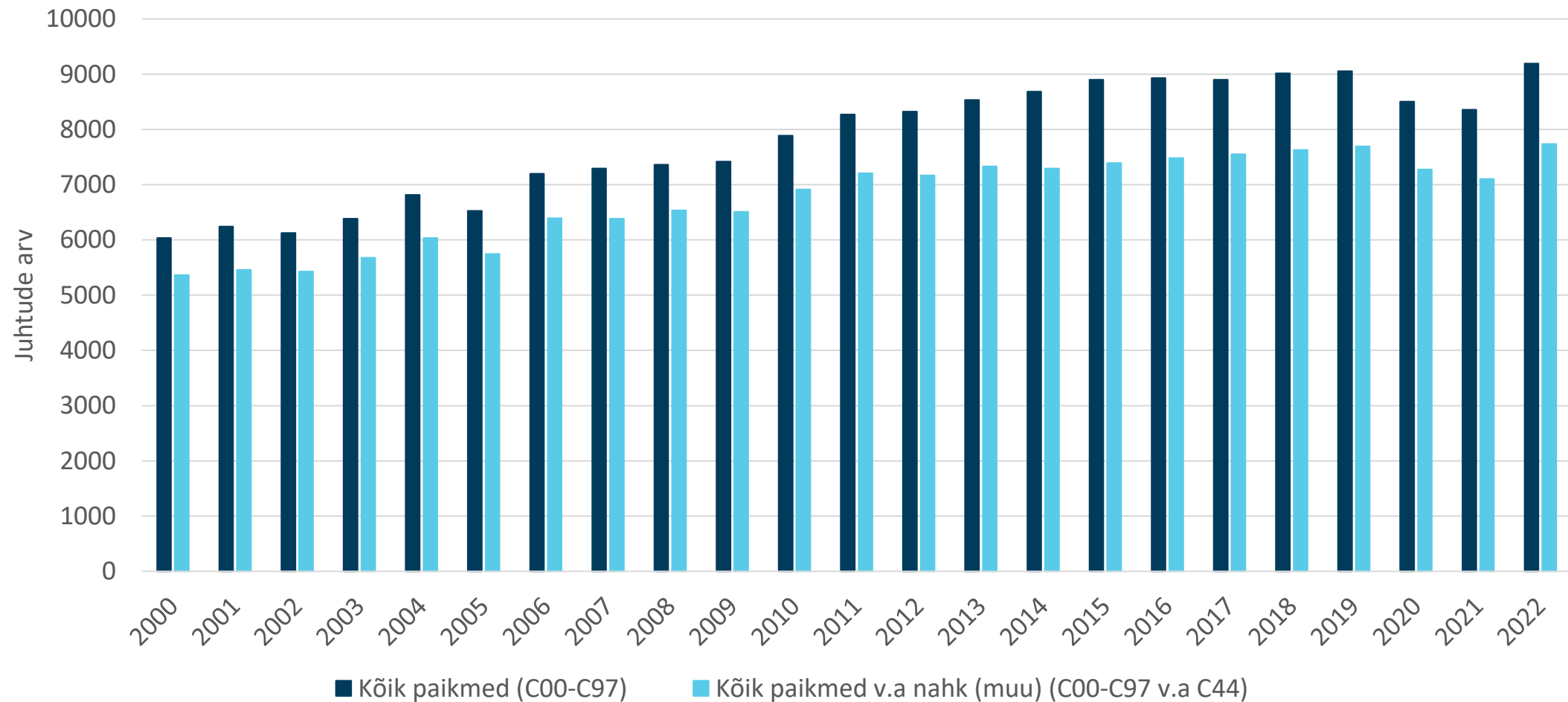
- ▶ Patsiendikeskne terviklik vähiteekond koos sotsiaalse ja psühholoogilise toega patsiendile ning tema lähedastele
- ▶ Vähist paranenute optimaalne järelkontroll vähikeskuste ja esmatasandi koostöös
- ▶ Elu pärast vähki – psühhosotsiaalne tugi ühiskonda naasmiseks

Vähitõrje tegevuskava 2021–2030

Vähi esmasjuhtude arv vähenes pandeemia ajal, ent 2022 suurenes taas

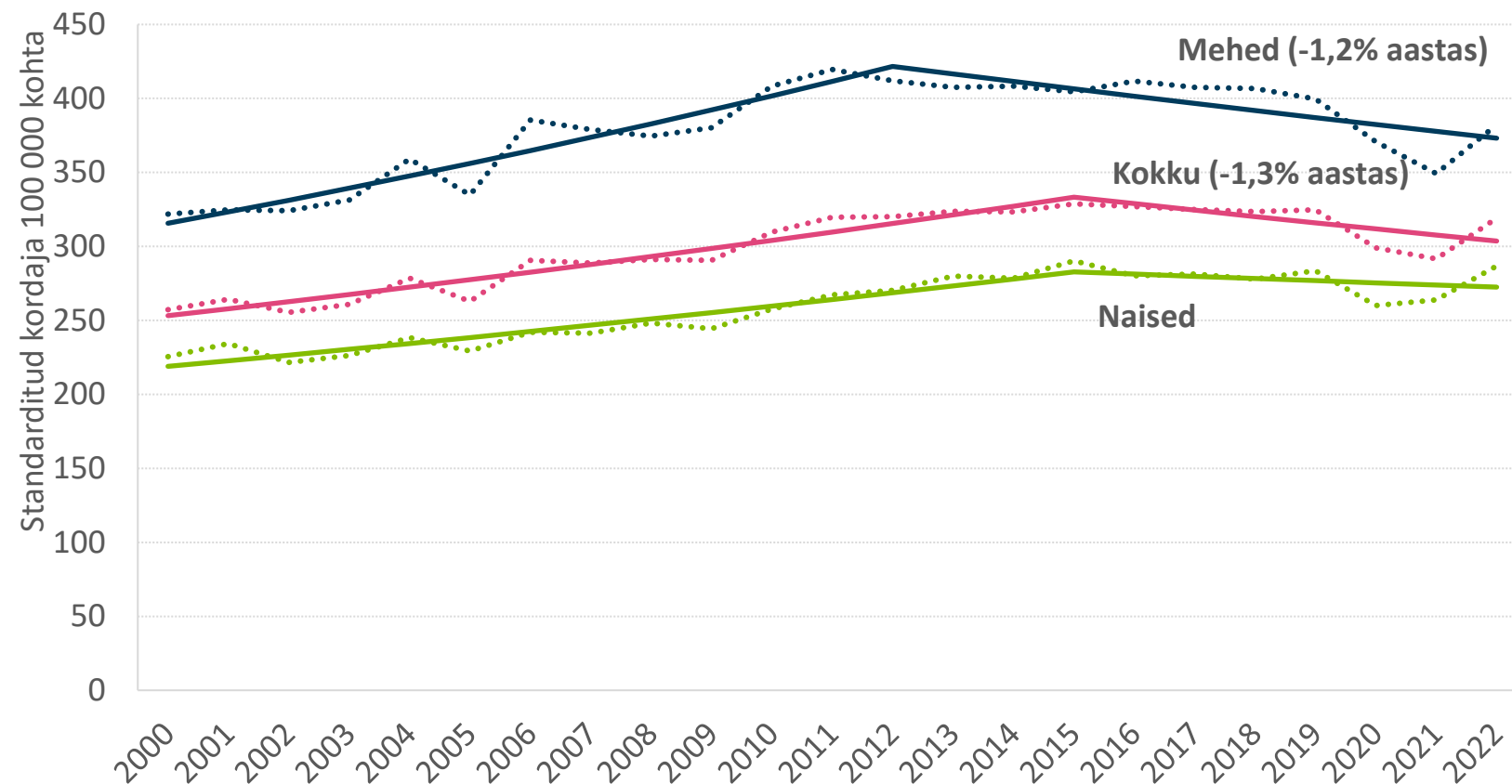
VÄHKI HAIGESTUB VÄHEM INIMESI

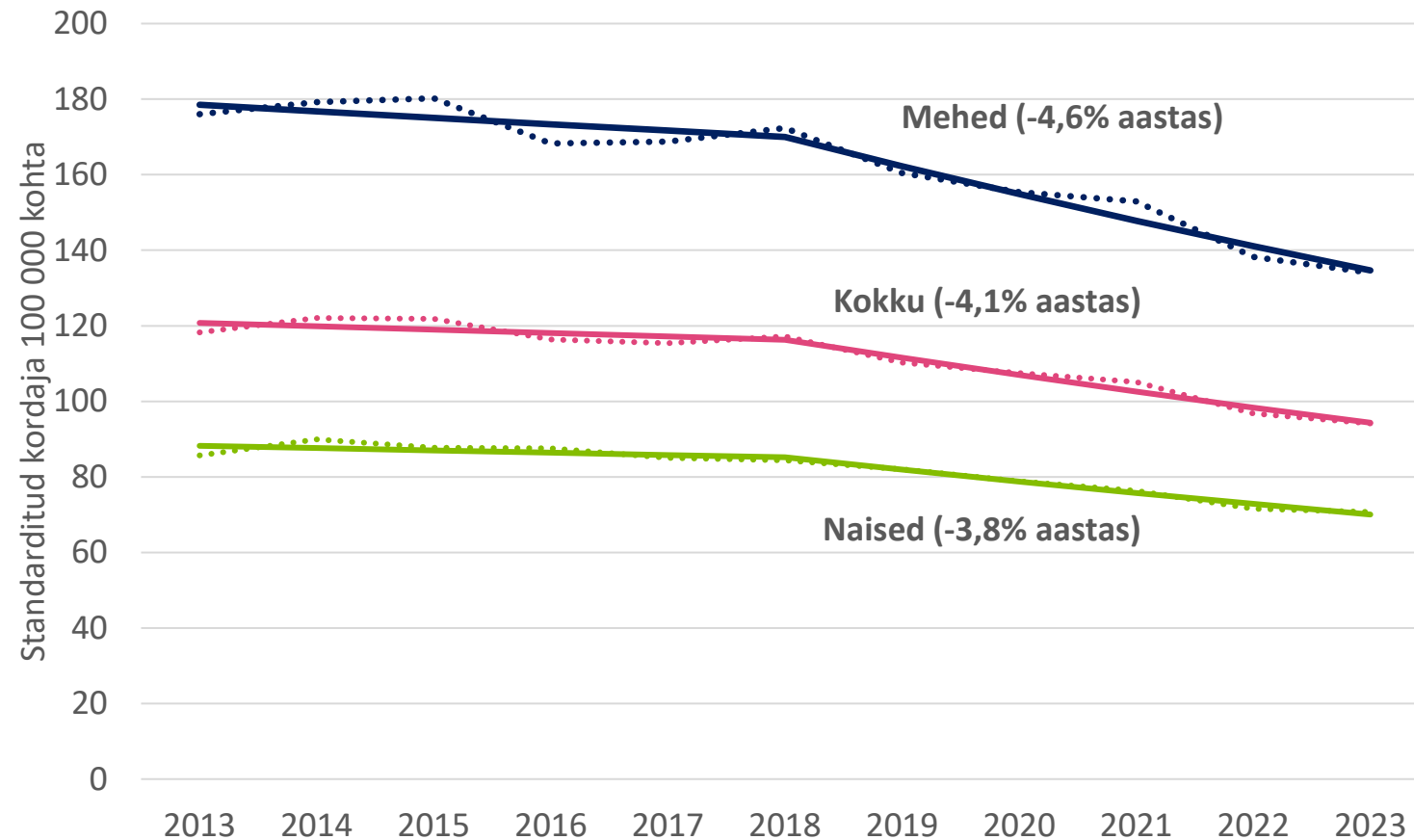
Alates 2012 väheneb vähihaigestumus meestel umbes 1% aastas, naistel stabiilne

VÄHKI HAIGESTUB VÄHEM INIMESI

- Kolmandik uutest juhtudest vanuses 75+
- Vaja hinnata vanusestandarditud trende

Vähisuremus on languses nii meestel kui ka naistel, COVID-19 muutust ei toonud

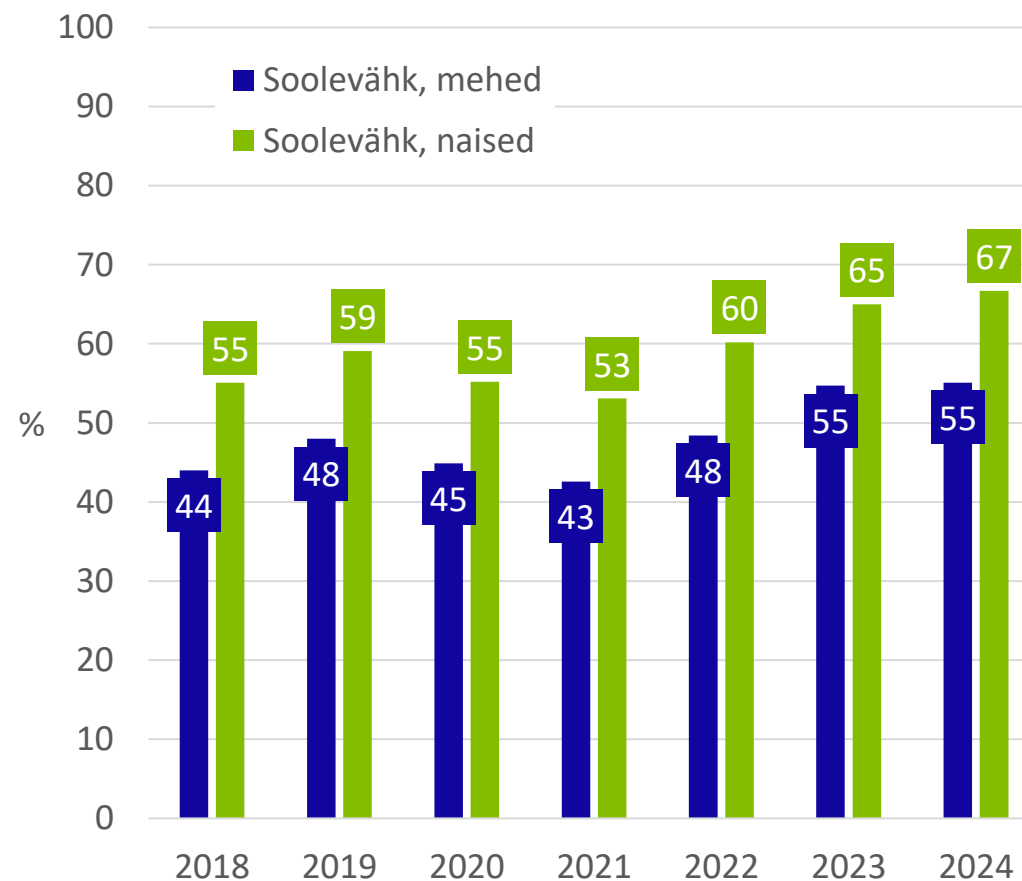
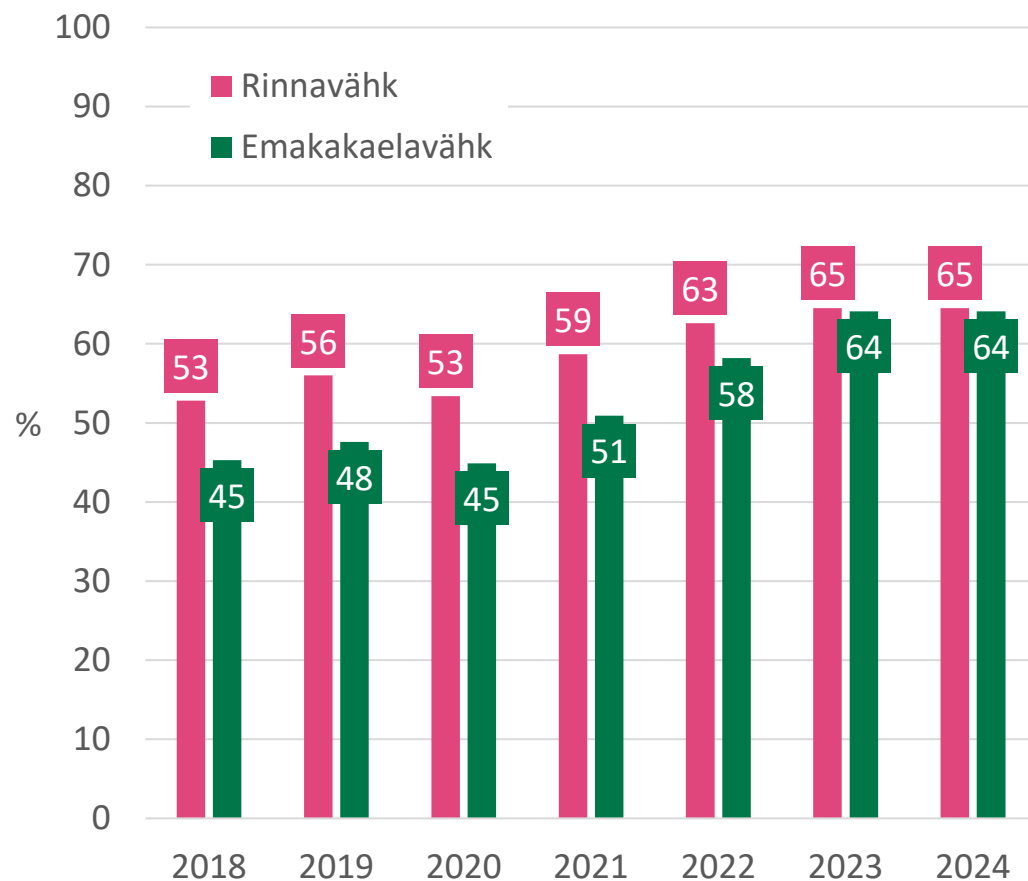

- 2024 ligi 3500 vähisurma
- Kopsu-, soole- ja maovähk

Vähi sõeluuringute osalus on viimastel aastatel jõudsalt suurenenud

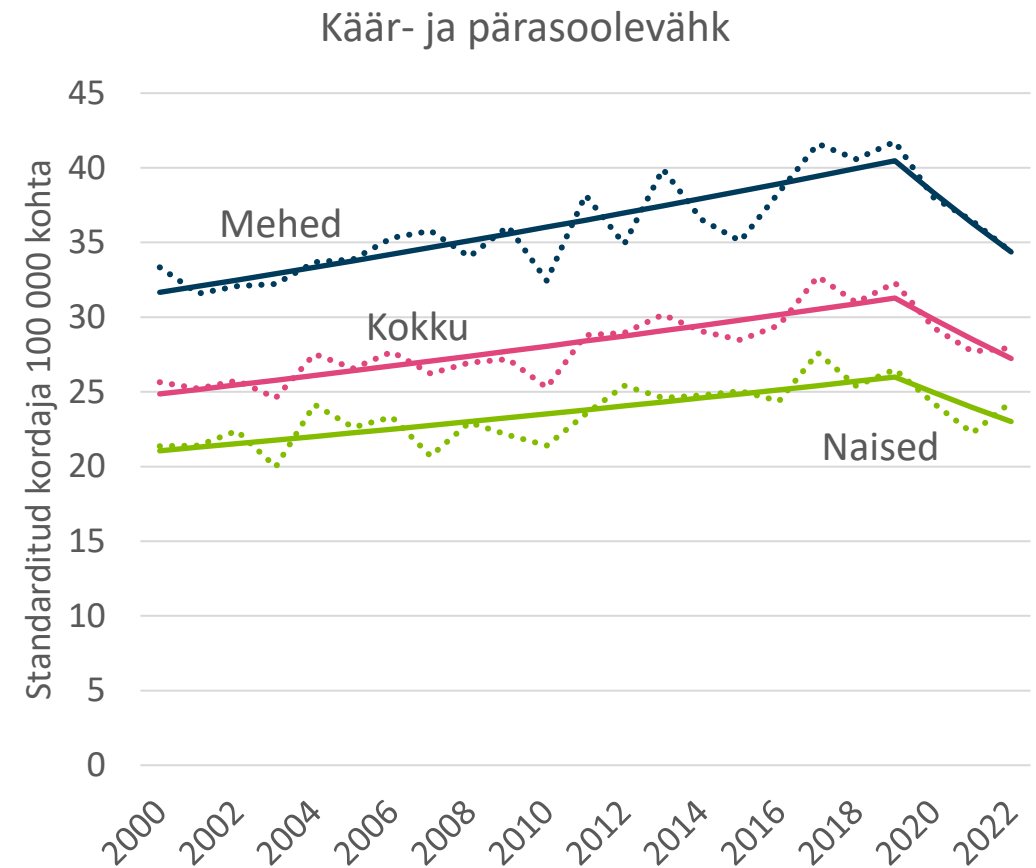
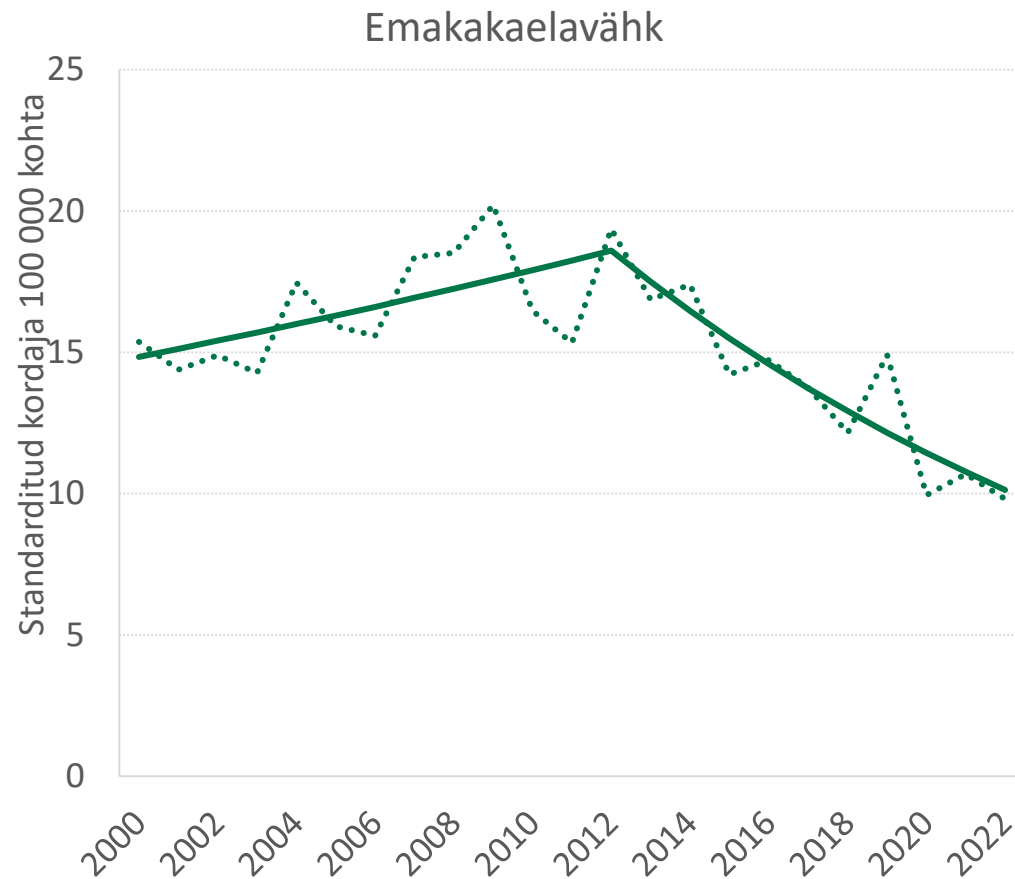
VÄHKI HAIGESTUB VÄHEM
INIMESI

INIMESED ELAVAD PÄRAST
VÄHIDIAGNOOSI KAUEM
JA TERVEMANA

Ennetavate sõeluuringute eesmärk on vähendada haigestumust

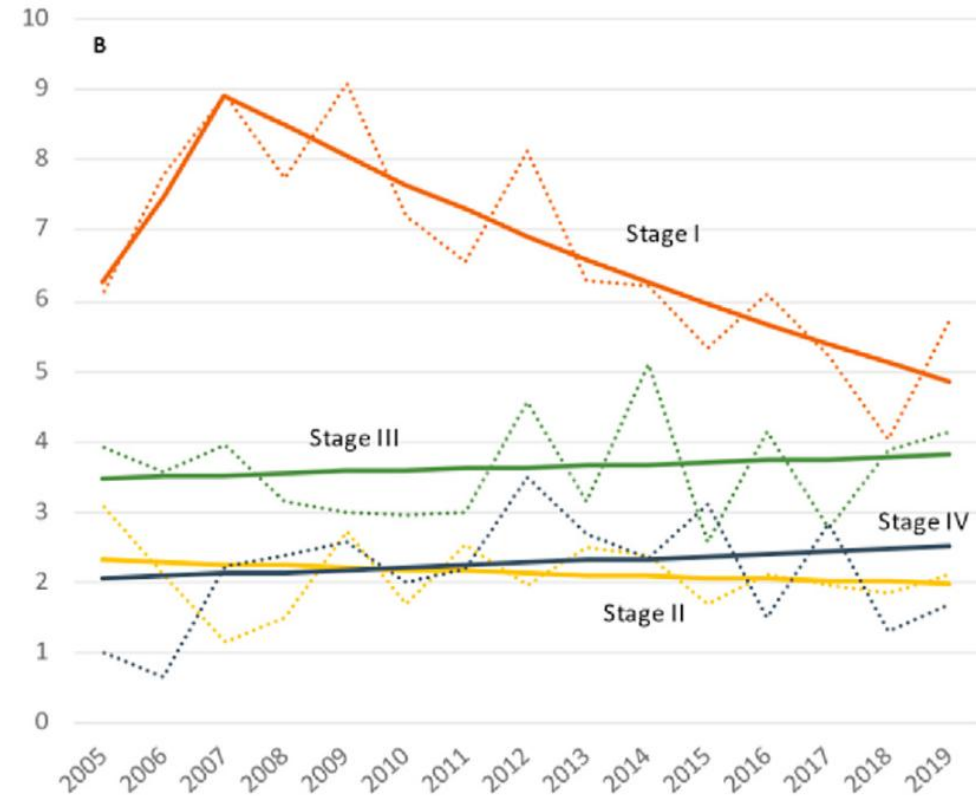
VÄHKI HAIGESTUB VÄHEM
INIMESI

Emakakaelavähi haigestumus väheneb ainult esimese staadiumi arvelt

VÄHKI HAIGESTUB VÄHEM INIMESI

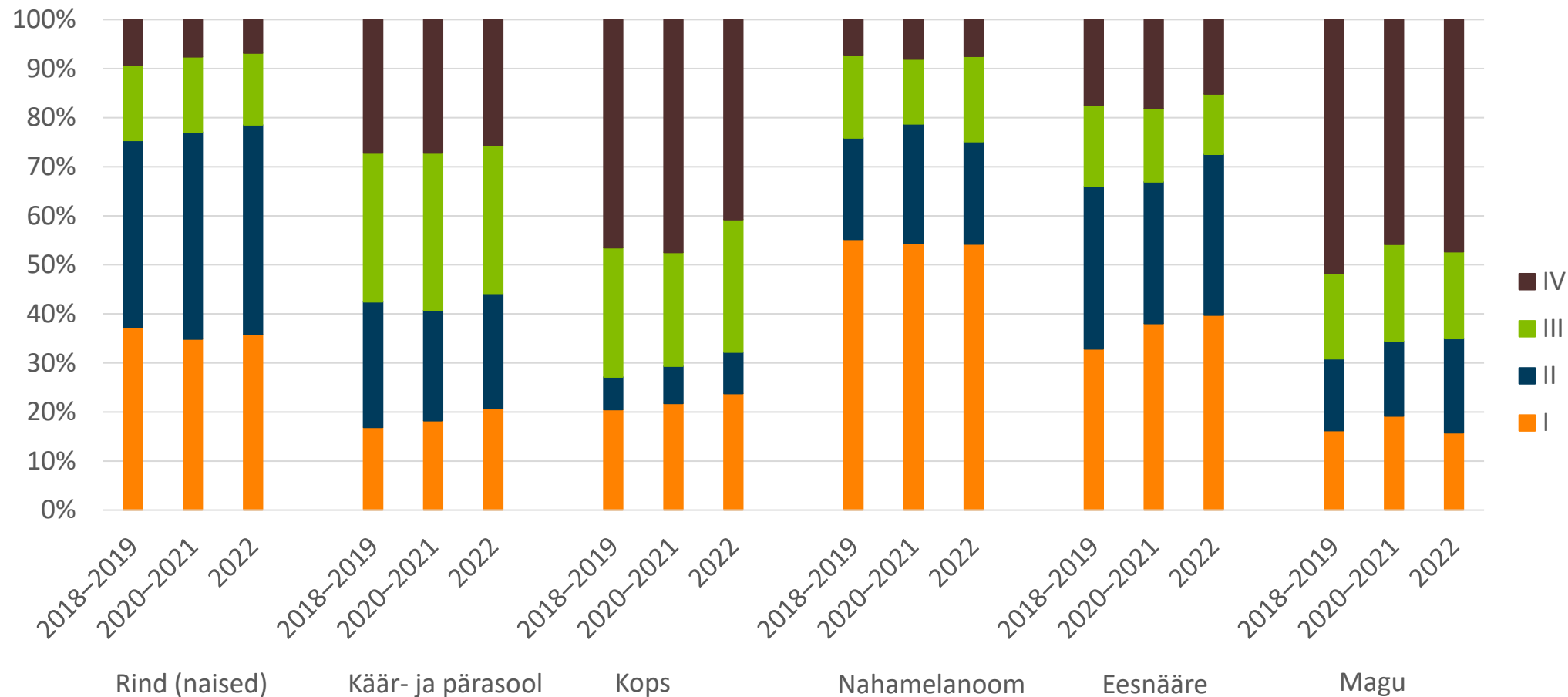
!! Suurema vähiriskiga naised jäävad kõrvale nii sõeluuringust kui ka tavapärasest tervisekontrollist

Incidence	Period	APC (95% CI)
Stage I	2005-2007	19.2 (-17.7; 72.7)
	2007-2019	-4.9 (-7.1; -2.7)
Stage II	2005-2019	-1.1 (-4.1; 1.9)
Stage III	2005-2019	0.6 (-2.0; 3.3)
Stage IV	2005-2019	1.4 (-3.9; 7.0)

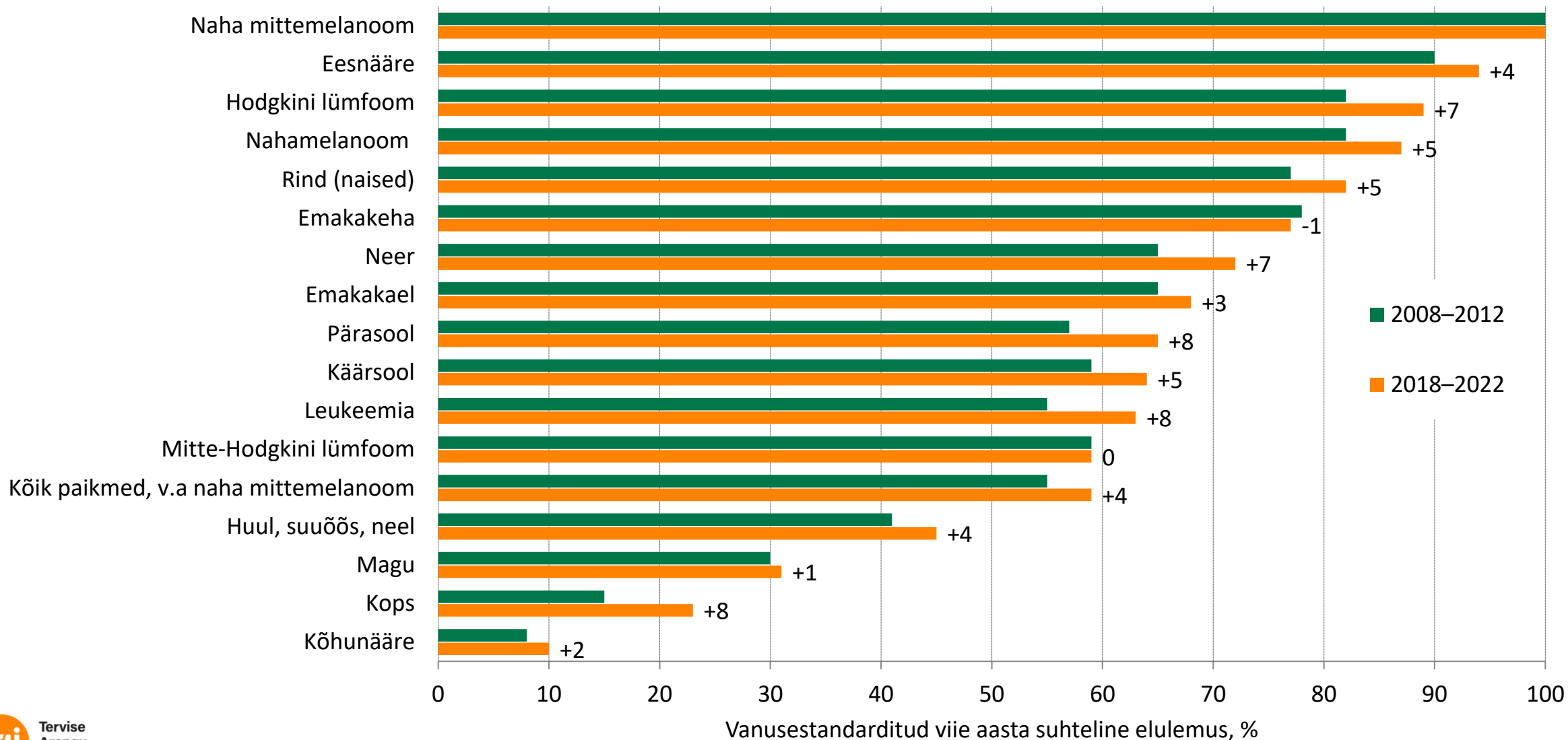
Pandeemia ei toonud kaasa diagnoosi hilinemist

INIMESED ELAVAD PÄRAST
VÄHIDIAGNOOSI KAUEM
JA TERVEMANA

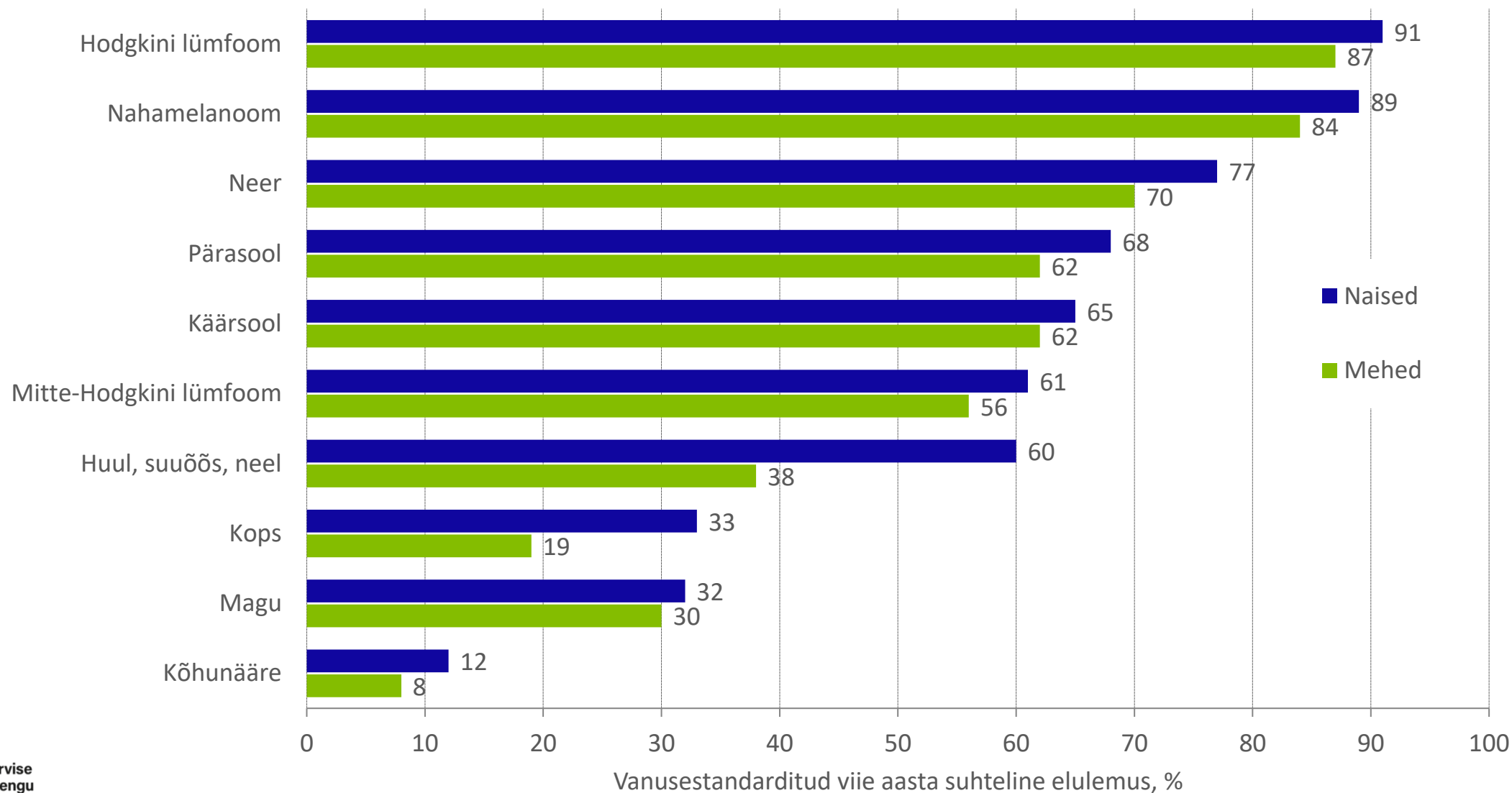
Patsiendid elavad pärast vähidiagnoosi järjest kauem

INIMESED ELAVAD PÄRAST
VÄHIDIAGNOOSI KAUEM
JA TERVEMANA

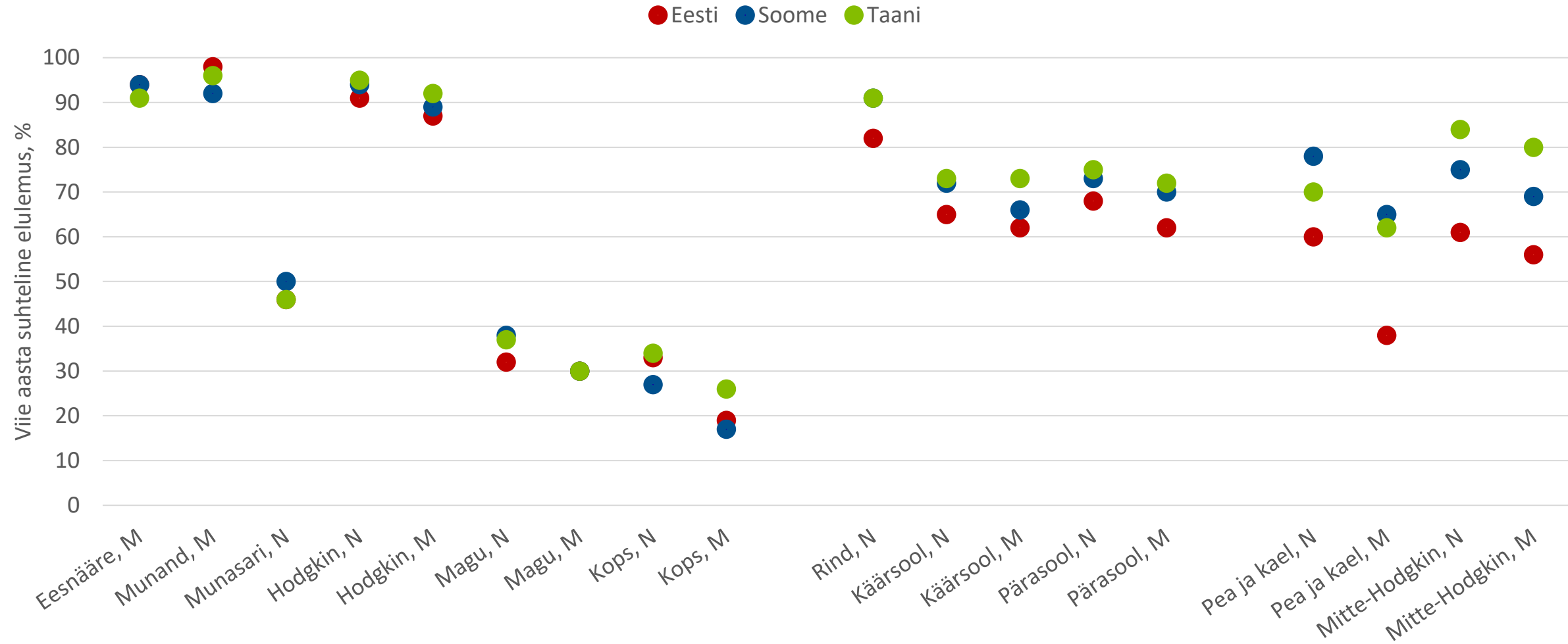
Naiste elulemus on endiselt parem kui meestel

INIMESED ELAVAD PÄRAST
VÄHIDIAGNOOSI KAUEM
JA TERVEMANA

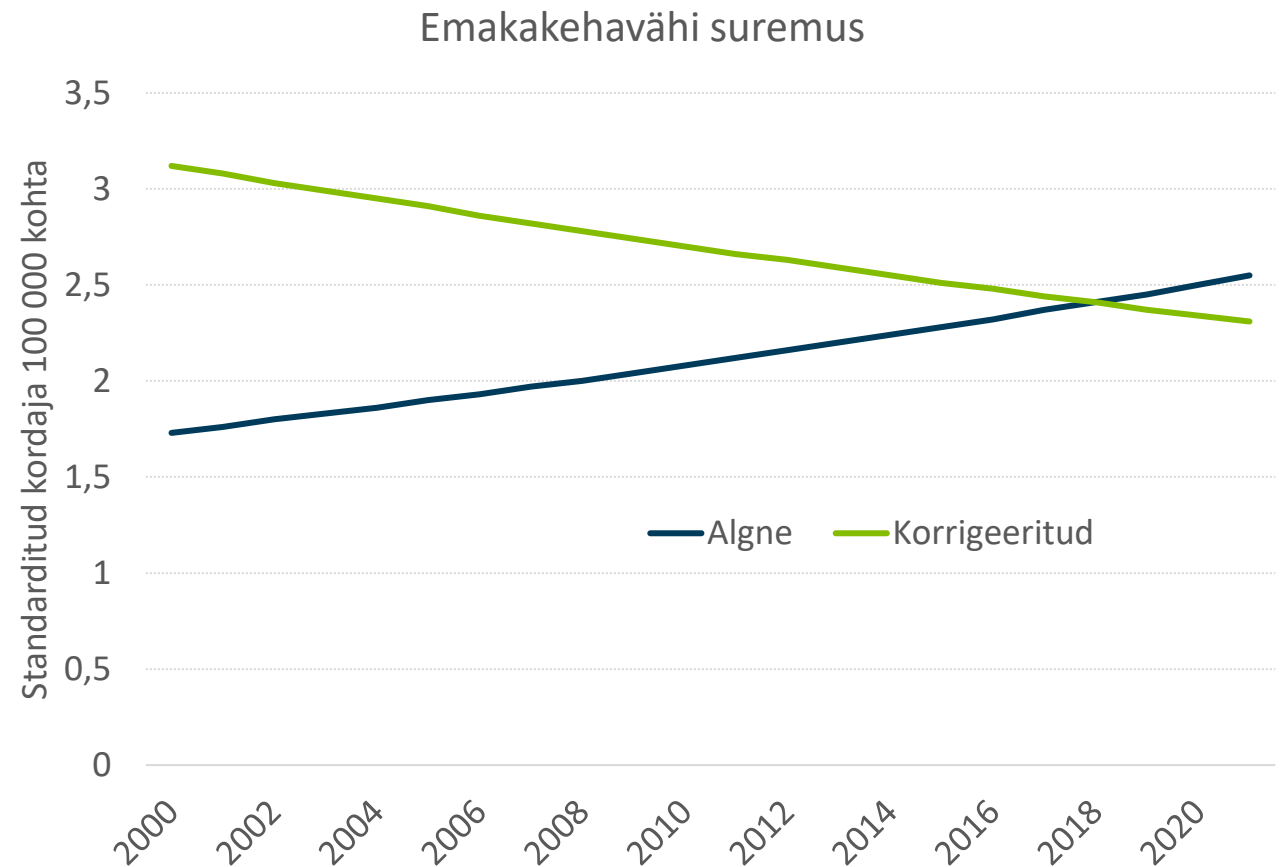
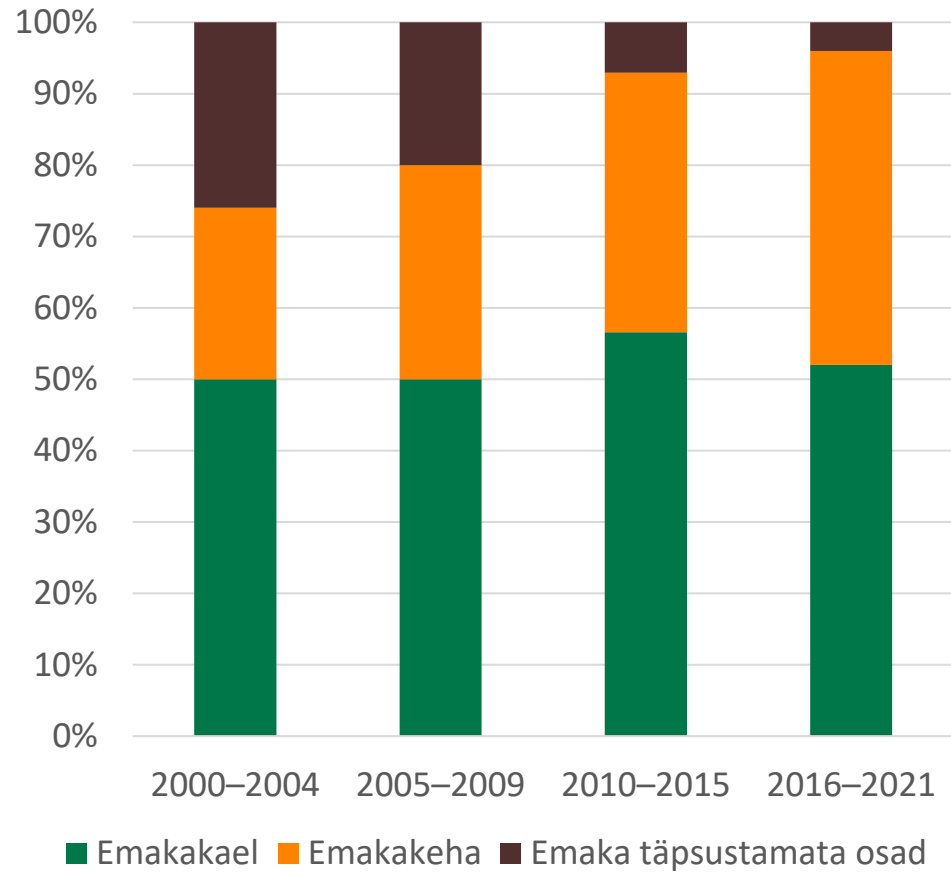

Paljude vähkide elulemus Eestis võrreldav Põhjamaadega

INIMESED ELAVAD PÄRAST
VÄHIDIAGNOOSI KAUEM
JA TERVEMANA

Emakakaela- või emakakehavähi surmad võivad olla eksikombel määratud emaka täpsustamata osade vähiks

Kvaliteetsed andmed on kvaliteetsete otsuste alus

Järeldus

- Ei ole võimalik hinnata raviteekondade, diagnostika ega ravi kvaliteeti
- Vähiregistri andmete avaldamise viivituse peapõhjus ebatäielik laekumine tervishoiuasutustest
- Sõeluuringute kvaliteedi hindamine on keeruline
- Surma põhjuse korrektset määramist takistab terviseandmete puudulik dokumenteerimine

Ettepanek

- Ühtlustada vähiandmete dokumenteerimine tervishoiuasutustes
- Täiendada vähiregistri andmekoosseisu
- Tagada lihtne digitaalne andmeedastus vähiregistrisse
- Leida lahendus sõeluuringute andmete parandamiseks tervise infosüsteemis
- Koolitada ja motiveerida tervishoiutöötajaid terviseandmeid täpsemalt dokumenteerima

Endiselt ei ole võimalik hinnata vähiga elavate inimeste elukvaliteeti ja rahulolu

VÄHIGA ELAVATE INIMESTE ELUKVALITEET ON PAREM

- ▶ Patsiendikeskne terviklik vähiteekond koos sotsiaalse ja psühholoogilise toega patsiendile ning tema lähedastele
- ▶ Vähist paranenute optimaalne järelkontroll vähikeskuste ja esmatasandi koostöös
- ▶ Elu pärast vähki – psühhosotsiaalne tugi ühiskonda naasmiseks

Personaliseeritud ja vajadustele kohandatud meetmed, et vähendada ebavõrdsust tervises

Teenuste kvaliteedi mõõtmine, et parandada tulemusi ja hoida kokku tervishoiukulusid

Kvaliteetsed andmed ja teadusuuringud, et probleemid aegsasti tuvastada ja pakkuda uuenduslikke lahendusi

Vähitõrje osaliste koostöö, et ühiselt leida Eestile parimad lahendused

Tervise
Arengu
Instituut

Rahvastiku tervise aastaraamat 2025

Eesti rahvastiku tervis ja selle mõjurid

Fookusteema: vähitõrje

➤ TAI teadusartiklid

<https://tai.ee/et/teadustoo/teaduspublikatsioonid>

➤ Vähiregistri iga-aastased raportid

➤ Eelinfo: 2025 fookuses HPVga seotud vähid

Tervise
Arengu
Instituut

**Vähk Eestis:
haigestumus 2021,
elulemus 2017–2021 ja
sõeluuringul
avastatud vähijuhud**

Raport

Tervise
Arengu
Instituut

**Vähk Eestis:
haigestumus 2020,
elulemus 2016–2020 ja
hematoloogilised
kasvajad 2011–2020**

Raport